

פינוי מציעים במילחמת יומיהכפורים
אני פוחדת, פוחדת לאללה"

קלטתי כלום, ונפלה עלי מין אבלות שלא הייתי מאמינה בחיים שלי שיש בי. אני הייתי באמת כאכל. קודם כל מאנתי להאמין, מאנתי לשמוע לא רציתי ללכת להלווייה, לא רציתי שום דבר, רק נצמדתי לילד כמו איו מטורפת. הייתי ישנה איתו במיטה שלנו. כן, פתאום המיטה שלי נהייתה המיטה שלנו. התחלתי לקרוא כמו משוגעת את המיכתבים שוב ושוב, התחלתי להסתכל על תמונות האלכום של החתונה, שאחרי שהראינו אותו לחברים כמה שבועות אחרי החתונה הוא לא עניין אותי בכלל. הייתי מביטה בו בלי סוף.

את לא תאמיני, אבל אף פעם לא היה לנו שלט על הרלת. רק על תיבת-הדואר היה שם המישפחה שלנו. אני יודעת שזה לא אופייני לזוגות צעירים, שישר רושמים את שמם המשותף החדש על איזה שלט, אבל אנחנו לא שמנו לב לזה. אז בימים הראשונים של השיכוע, ביקשתי

ושהאומלל סבל בהתחלה נורא מזה שהייתי כליךך ילדותית, כמעט כמוהו. האהבה שלי אליו היתה גדולה ועצומה. אני זוכרת שהוא כל הזמן היה מיילל.

לקחתי אותו לרופא, והרופא עשה לי איוו בריקת חלב. בסוף הסתבר שאין לי חלב, וש המסכו פשוט מת מרעב. כל זה נבע מזה שהייתי צעירה ואורי היה צעיר ושנינו היינו אבודים בתוך כל המישפחתיות הזאת שנפלה עלינו.

וכך עבר הזמן, ויום אחד — יום כיפור אני חושבת שקראו לו — אורי הלך ביחד עם כל האחרים אל המילחמה, ואני נשארת לבד עם הילד. ילד בן המישה חודשים, אמא בת 21. רוערת מאימה ומפחד עם האזעקות בחוף ועם האוטובוסים המפירים את שלוות יום-הכיפורים. אפילו טלפון לא היה לנו ברירה החדשה שאבא שלו קנה לנו, והייתי פשוט משותקת מאימה, עד כדי כך משותקת, שישבתי בחדר של התינוק, ליד המיטה שלו, על השטיח, והחזקתי ברגליים של המיטה, ולא עשיתי את המעשה ההגיוני האחד שעושה אשה עם תינוק שבועלה הולך למלחמה — לא הלכתי לאמא שלי.

אחר כך, כמובן, אמא שלי באה אלי. הוריי רצו שאעבור לגור אצלם עם התינוק. אני לא יודעת למה, אבל התעקשתי נורא להישאר ברירה שלי. אולי היתה לי מין תחושה שהפצעים שבדריה יהיו מהיום והלאה רק שלי, כי פתאום היה חשוב להיות בסביבה שלי, בבית שלי, לישון במיטה שלי. אני לא זוכרת שחשבתי "בשלנו". זה בא אחר-כך. אז זה היה "שלי".

באמת, קודם ככלל לא התייחסתי להפצעים שבדריה. למעט התמונות, ככלל לא היה לי יחס אישי לכל זה. לא הייתי עקרת-בית המקשתת ומסדרת ומטפחת. פתאום, בימים הראשונים של המילחמה, היתה לי מין התקשרות שכזו. באופן מטומטם קניתי פרחים — מה שאף פעם קודם לכן לא קניתי, ובאופן עוד יותר מטומטם פתאום התחלתי לטפל בתינוק כמו בך-אדם מבוגר. עדיין לא טוב, אבל פתאום לא הייתי חסרת-אונים. הייתי נפשית המון עם החברות שלי. החברים של כולן היו במילחמה. השמועות היו איומות, לא בריוק ידענו מה קורה. אני לא יודעת למה, אבל אני לא הייתי מודאגת מאיש. אני זוכרת רק שכמעט לא חשבתי על אורי ולא לחלתי עליו כלילה. רק פתאום התחלתי לקרוא את המיכתבים שהיו כתב לי כשהייתי בבבא. וחשבתי למה לא קראתי את המיכתבים האלה קודם, ומה קרה לנו אחרי שהתחתנו. הרי אהבנו כל-יךך האחד את השני והתגעגענו כל-יךך האחד אל השני. אז למה כל זה נגמר אחרי שהתחתנו ואחרי שנוולד התינוק?

בימים הראשונים של המילחמה לא שמענו אף מילה אחת מאורי. אחר-כך הגיעה איזה גלויה שהוא כתב כנראה מייד אחרי שגוייס. אמא שלו היתה עצבנית פחד. עם אבא שלו אי-אפשר היה לדבר. גם ההורים שלי נורא דאגו. רק אני לא חשבתי על זה. באמת, כשאני נזכרת, אז לא חשבתי על זה ולא שומעים ממנו.

ולאט ולאט התחילו השמועות לחדור לרחוב, ואני באופן מזור הייתי רגועה יותר מאשר ככל החודשים שבהם היינו נשואים. תיפקדתי בסדר. לא יודעת איך נפלה עלי מין שלוה סטואית כזו. אולי אני מגויימה, אבל באמת הייתי רגועה.

ואז הסיפור הידוע של ג'יפ צבאי המגיע לרחוב, שני חיילים ואחות דופקים בדלת ושואלים אותך אם את ג'יפ ואת מביטה בהם ולא קוללת, ואת מרגישה שאת נופלת והם עדיין לא אומרים לך כלום, וזו התעלפתי. ואחר-כך, באופן מזור ביותר, הייתי בלי הכרה איזה עשרה ימים. מה זאת אומרת בלי הכרה? הייתי בהכרה מלאה, אבל לא ידעתי מה מתרחש סביבי. לא

עבודת במישר של אבא שלו. או התחלתי לחפש עבודה. כסוף מצאתי עבודה זמנית באחד הבנקים, שבגלל הריוני סירב לקבל אותי לעבודה קבועה. אני לא מתכוונת להפוך את חיי הנישואין הקצוצים שלי למשהו רומנטי. הם היו די שיגרתיים ואני לא מצאתי את עקרות-הבית. למעשה, אם אמא של אורי לא היתה ממלאה לנו את המקור לא היה לנו מה לאכול. היינו רואים טלוויזיה, הולכים לסרטים, נפגשים ביום שישי

מעמיי נוספות וממש כמה ימים לפני התאריך שבו פרצה מלחמת-הלבנון היא אמרה לי: "את יודעת מה? למה שלא תפרסמי את הדברים בעילום שם?" בדרך-כלל אני נוהגת לפרסם דברים בעילום שם. אני מאמינה שלכל דבר שנאמר בעיתון צריכה להיות כתובת מאחוריו, שמה של האשה, שנקרא לה לצורך העניין, נועה. שומר במערכת.

נועה היא אשה בת 31. דקת-גיוורה, שיערה ארוך ובהיר, יש לה עיניים חומות והיא נוהגת במכונית חדישה מדגם פורד אסקורט. משרד הביטחון, היא אמרה לי בהתסה. היא מתגוררת באחת השכונות שמסביב לתל-אביב. זה יכול להיות שיכון בבלי, תוכנית למ"ד או רמת-אביב. יש לה ילד אחד, בן 10. תלמיד כיתה ג', והיא אלמנת צה"ל. בעלה נהרג במילחמת יום-הכיפורים, כשבנה היה בן חמישה חודשים.

מכיוון שנועה סירבה להתראיין בשמה המלא ובצירוף תמונתה, בחרתי הפעם לפרסם את דבריה בצורה של מונולוג:

קוראים לי נועה ואני בת 31. התחתנתי עם אורי כשהייתי בת 20, מייד אחרי שהשתחררתי מהצבא, הוא היה אז בן 23, תלמיד השנה הראשונה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. שנינו גדלנו בכתיים, אם כי לא באותה שכונה. היכרנו במסיבת ליל שישי, ואני יכולה להגיד שהתאהבתי בו ממבט ראשון. הוא לא כליךך שם עלי בהתחלה. בגללו התחלתי לבוא למסיבות של החברה שלו, עד שיום אחד הצלחתי לעורר את תשומת לבו ומאותו רגע היינו יחד.

כשהיכרנו הוא היה לקראת סוף השירות הצבאי שלו. הוא היה מפקד-טנק ואני רק התגייסתי ושירתתי כפקידה בקרייה. הוא היה מגיע הביתה אחת לכמה שבועות ואני הייתי בבית כל יום. הייתי תובת ל מכתבים והוא היה עונה לפעמים בשני מכתבים ליום. עד עכשיו אני שומרת על המכתבים שלו, אלה שכתב לי בתקופת הצבא. הם שמורים אצלי בתוך קופסה סגורה. מכתבים נהדרים. הוא ידע לכתוב כמו משורר, למרות שהיה בעצם מאוד פרקטי ואת העתיד שלו הוא תיכנן בקפידה.

מצד שני, יכול להיות שהיינו נשארים נשואים. אני רואה חברים שלי מבתיים: נולד הילד הראשון, השני, אחר-כך השלישי, נשארים ביחד ומקטרים, מרגישים זקנים בגיל שלושים. אני לא יודעת מה היה קורה אם אורי היה נשאר בחיים, אבל יש לי הרגשה שאולי היינו מתגרשים.

הילד שלי נולד בחודש יולי. היה חודש חם במיוחד. אני חושבת שכזה חמסין כמו שהיה ביולי 73 לא היה בארץ אף פעם. בקושי הצלחתי ללכת. הקרסולים שלי התנפחו והייתי גזולה כמו הר. שנאתי כל רגע מהריון, אבל במיוחד שנאתי את החודשים האחרונים. ככל שצמחה הבטן שלי כך התרחקתי ממעלי. הוא המשיך לבלות עם החברה בחוף-הסלע ואני לא הייתי מסוגלת לרדת לחוף. אני זוכרת שכשהייתי יורדת הייתי מסתכלת בקינאה על החברות שלי עם הביקיני, ורוצה למות.

נורא פחדתי מהלידה, הייתי בטוחה שאמות בלידה. בעניין הזה אורי היה נורא בסדר. הוא כל הזמן הרגיע אותי, ואמר לי שאני מרבת שטויות, ושלא מתים בגיל כליךך צעיר. לכי תדעי שהוא ימות אחרי כמה חודשים. אני זוכרת שכל אישה שילדה היתה גיבורה בעיניי. חשבתי על אמא שלי כמו על גיבורה אמיתית. היתה לי איוו חברה רחוקה, שילדה כמה חודשים לפני. ממש הערצתי אותה, שהיא עברה את זה ונשארה בחיים. כמו מוויכסטיט קראתי את זעקת האמהות ולא היה ספר על לידה שלא קראתי אותו. הייתי מפוחדת עד מוות, כי הייתי

זה הייתי רגועה. מצינו לו. מה צד אחד הוא היה פרקטי, בעיניי, מצד שני הוא היה מול קשת חולם כל הזמן על מסעות ועל נסיעות לארצות רחוקות. המכסימום שהוא הצליח לנסוע אליו בחייו היה רומבטיני. אולי לא היינו מתחתנים, אולי לא בגיל כל כך צעיר, כי זה לא היה פרקטי, אלא שיום אחד התברר לי שאני בהריון. אחרי התלבטות בת שבוע, בין הפלה לחתונה, החלטנו על חתונה.

לא גילינו לא להורים שלי ולא להורים שלו שאני בהריון כי נורא התייבשתי. אבל כשאבא שלו התחיל לעשות עניין מזה שהוא מתחתן בגיל כליךך צעיר, הוא אמר לו. ולא מוזן אבא שלו אמר לי: "איזה מול שהתחתנת! איזה מול שלפחות נשאר לי הנכד הזה".

אבא שלו נורא קשור לכן שלי, כאופן קצת חולני. ההורים שלו אומרים כל הזמן שהילד שלי נראה בריוק כמו שבעלי, אורי, נראה כשהיה בגילו. הקשר הזה קצת מכביד עלי וקצת מרדאי אותו, אבל מה אני יכולה לעשות? בקיצור, התחתנו באולמי ארגמן ולבשתי שימלה של כלה ואף אחד לא ראה שאני בהריון. התחלתי לתפקד בתור עקרת-בית ומובן מאליו ששכחתי את החלומות האוניברסיטאיים שלי. מכיוון שאורי היה סטודנט שנה א' לא כליךך יצא לו לעבוד. פה ושם הוא היה לוקח על עצמו

”אני רוצה להתאהב. אני רוצה לחיות. החיים שלי נכסו שומח בעלי. ילדה בת 21 שהפסיקה לחיות”

עם החברה. היינו הזוג הראשון בחכרה שהתחתן, ולכן היו באים אלינו די הרבה.

אחר-כך נולד הבן שלי, ווו היתה שימחה גדולה. היתה ברית, ואני לא בריוק ידעתי איך לטפל בו, ובעלי לא כליךך היה מסוגל לעזור לי. בסך הכל היינו שני ילדים. אני יודעת שכשעובר זמן שוכחים את הרע, אבל קצת קשה לי לשכוח איך לילות שלמים התינוק היה בוכה, ואנחנו פשוט לא ישנו ולא ידענו מה לעשות. הוא היה חסראונים ואני הייתי חסרת-אונים ובמקום שהקשר בנינו יתעמק, הוא הלך ונקרע. ואני הרגשתי שכמעט אין קומוניקציה ביני ובין בעלי. בקושי היתה קומוניקציה ביני ובין עצמי. היינו שני ילדים שנולדו להם ילד, כשהם בקושי מסוגלים לתפקד האחד עם השני כמישפחה. היום אני מבינה שמאוד יכול להיות שאם אורי היה נשאר בחיים, מאוד יכול להיות שהיינו מתגרשים, כי באמת לא היה בנינו קשר מיי יודע-מה באמת. זו לא היתה אהבה נזקת שאני אפשר בלעדיה, אבל זה היה הרגל. היינו רגילים האחד לשני. שלוש שנים זה זמן די ארוך.

מצד שני, יכול להיות שהיינו נשארים נשואים. אני רואה חברים שלי מבתיים: נולד הילד הראשון, השני, אחר-כך השלישי, נשארים ביחד ומקטרים, מרגישים זקנים בגיל שלושים. אני לא יודעת מה היה קורה אם אורי היה נשאר בחיים, אבל יש לי הרגשה שאולי היינו מתגרשים.

הילד שלי נולד בחודש יולי. היה חודש חם במיוחד. אני חושבת שכזה חמסין כמו שהיה ביולי 73 לא היה בארץ אף פעם. בקושי הצלחתי ללכת. הקרסולים שלי התנפחו והייתי גזולה כמו הר. שנאתי כל רגע מהריון, אבל במיוחד שנאתי את החודשים האחרונים. ככל שצמחה הבטן שלי כך התרחקתי ממעלי. הוא המשיך לבלות עם החברה בחוף-הסלע ואני לא הייתי מסוגלת לרדת לחוף. אני זוכרת שכשהייתי יורדת הייתי מסתכלת בקינאה על החברות שלי עם הביקיני, ורוצה למות.

נורא פחדתי מהלידה, הייתי בטוחה שאמות בלידה. בעניין הזה אורי היה נורא בסדר. הוא כל הזמן הרגיע אותי, ואמר לי שאני מרבת שטויות, ושלא מתים בגיל כליךך צעיר. לכי תדעי שהוא ימות אחרי כמה חודשים. אני זוכרת שכל אישה שילדה היתה גיבורה בעיניי. חשבתי על אמא שלי כמו על גיבורה אמיתית. היתה לי איוו חברה רחוקה, שילדה כמה חודשים לפני. ממש הערצתי אותה, שהיא עברה את זה ונשארה בחיים. כמו מוויכסטיט קראתי את זעקת האמהות ולא היה ספר על לידה שלא קראתי אותו. הייתי מפוחדת עד מוות, כי הייתי

זה הייתי רגועה. מצינו לו. מה צד אחד הוא היה פרקטי, בעיניי, מצד שני הוא היה מול קשת חולם כל הזמן על מסעות ועל נסיעות לארצות רחוקות. המכסימום שהוא הצליח לנסוע אליו בחייו היה רומבטיני. אולי לא היינו מתחתנים, אולי לא בגיל כל כך צעיר, כי זה לא היה פרקטי, אלא שיום אחד התברר לי שאני בהריון. אחרי התלבטות בת שבוע, בין הפלה לחתונה, החלטנו על חתונה.

לא גילינו לא להורים שלי ולא להורים שלו שאני בהריון כי נורא התייבשתי. אבל כשאבא שלו התחיל לעשות עניין מזה שהוא מתחתן בגיל כליךך צעיר, הוא אמר לו. ולא מוזן אבא שלו אמר לי: "איזה מול שהתחתנת! איזה מול שלפחות נשאר לי הנכד הזה".

אבא שלו נורא קשור לכן שלי, כאופן קצת חולני. ההורים שלו אומרים כל הזמן שהילד שלי נראה בריוק כמו שבעלי, אורי, נראה כשהיה בגילו. הקשר הזה קצת מכביד עלי וקצת מרדאי אותו, אבל מה אני יכולה לעשות? בקיצור, התחתנו באולמי ארגמן ולבשתי שימלה של כלה ואף אחד לא ראה שאני בהריון. התחלתי לתפקד בתור עקרת-בית ומובן מאליו ששכחתי את החלומות האוניברסיטאיים שלי. מכיוון שאורי היה סטודנט שנה א' לא כליךך יצא לו לעבוד. פה ושם הוא היה לוקח על עצמו

”מה אני יכולה לעשות? אני לא מסוגלת להישאר בליה לבד!”

מחברה שלי שתזמין לי שלט כזה מקרימיקה, וביקשתי ממנה ציור של רקפת ליד השם המלא של אורי ושלי, וביקשתי ממנה שתתקין אותו על דלת הדירה, כי במשך השיכוע הייתי אצל ההורים שלו.

את ההלווייה אני כמעט ולא זוכרת, וגם לא את החורש הראשון. אני לא יודעת איך עברתי אותו. התעקשתי לחזור אחרי השבעה הביתה, ואחותי הקטנה עברה לחיות איתי, וכך נפלה לה השנה הראשונה. הילד גרל ומישרדה-ביטחון סידר את מה שסידר, והכסף היה מגיע ביחד עם קצבת-סעד, שהיתה מגיעה מידי פעם לדעת אם הכל בסדר, אבל שום דבר לא היה בסדר. אני הייתי באבל ואני יודעת שבכתיים העריצו אותי בגלל האבל הזה. ממש כיכרו אותי.

כשהילד היה בן שנה וחצי קיבלתי מנתק ממישרדה-ביטחון ועברתי לדירה יותר גדולה. עשיתי את זה כמו אוטומט. גיסי, שהוא יותר ביוניסמן ממיני, סידר לי את כל הסידורים. הרידה החדשה שלי היתה קרובה לדירה של ההורים של בעלי, הם היו באים לראות את הילד כל יום. עד היום הם רואים אותו כל יום, למרות שעכשיו אני גרה בתל-אביב. הם לא מפספסים אפילו יום אחד איתו. מגיעים מכתבים כמו שצוין, והוא נוסע אליהם המון, אפילו לברו באוטובוס.

וכך חלפו להם הימים, ואני המשכתי לתפקד כאלמנת צה"ל. יום אחד נסעתי עם הילד שלי באוטובוס לירושלים. האנשים באוטובוס שיחקו איתו. איש אחד אמר לו: "ילד, איפה אבא שלך? אמרת לו: "אין לו אבא, אבא שלו מת במילחמה". כל האוטובוס השתק, אחר-כך נהגה אמר לי: אין דבר, את בחורה צעירה, תמצאי מישהו. עד שנינו הראשונות לא חיפשתי מישהו. עד שהילד היה בן 5 אפילו לא יצאתי לעבודה. הייתי כל היום בבית ועם הילד. המש שנים הייתי משותקת. אפילו לא נהגתי מהעובדה שמישרד הביטחון פוטר אותי מטרות כלכליות. אולי מפני שגם קודם, אף פעם בימי חיי לא סכלתי מחוסר כסף. (המשך בעמוד 72)